

Najboljši finančni nasvet je zelo suhoparen

V katero delnico, panogo oziroma regijo naj vložim? Se morda bolj splača kupiti nepremičnino ali žlahtne kovine? Kaj pa kak hiter zaslužek na valutnih trgih? Odgovori na slednja vprašanja zanimajo slehernega vlagatelja, ki bi rad prek noči obogatel. Zato ni čudno, da lahko v medijih najdemo toliko različnih nasvetov. Tako imajo vlagatelji izjemno težko nalogo iz kopice informacij izluščiti uporabne in velikokrat najraje prisluhnejo popularnim, ki po možnosti obljublajo najhitrejši zaslužek.

Žal vas moram takoj razočarati! Čudežnih naložb, ki bi omogočale hitre in varne zasluzke, ni. Hitri in visoki donosi obstajajo le ob primerljivo visokem tveganju. Zakaj torej vlagatelji slepo verjamejo takšnim nasvetom? Ljudje smo čustvena bitja in pri odločitvah uporabljamo intuicijo. Če je to v vsakdanjem življenju lahko koristno, pa pri finančnih odločitvah velikokrat vodi do neoptimalnih in neracionalnih odločitev. Poglejmo jih nekaj:

Najbolj varna naložba – zlato.

Med letoma 2009 in 2011 so prodajalne zlata po svetu in v Sloveniji rasele kot gobe po dežju. Medijski prostor so namreč polnili oglasi o tej žlahtni kovini, ki so vsi povprek trdili, da je zlato varna in bojda tudi donosna naložba. Seveda so pri tem omenjali zgolj izjemno donosnost v zadnjih trinajstih letih (približno 650 % v USD). Nihče k temu ni dodal, da je bilo po drugi strani zlato v zadnjih 200 letih ena najmanj donosnih naložb, saj po stroških hranjenja - zlata pač ni pametno imeti doma na nočni omarici - ni ohranilo niti realne vrednosti. Kako »varna« naložba je bilo zlato, pove dejstvo, da je od doseženega vrha v letu 2011 njegova cena v USD upadla za kar 40 %!

Valutna trgovanja in razne piramidne igre – obljube o 25- in večodstotnih letnih donosnostih

Ko nekaj deluje preveč lepo, da bi bilo res, žal navadno tudi je tako. A take obljube delujejo mamljivo, zato ni čudno, da toliko vlagateljev vedno znova vlaga v naložbe, ki enostavno »obljubljajo preveč«. Nenazadnje veliko ljudi hodi tudi v kazino ali pa kupuje listke za loto, čeprav je pričakovana donosnost pri obeh negativna. Podobno je tudi v piramidnih igrah pričakovana donosnost negativna. Poleg ustanoviteljev s piramidami zaslužijo samo tisti, ki vstopijo in nato tudi izstopijo dovolj zgodaj. Brez strank, ki znancem in sorodnikom vneto razlagajo o hitrih in visokih zasluzkah, namreč ne bi bilo novih strank, ki so potrebne za takšne verige. Malce boljše uteho imajo lahko vlagatelji pri valutnem trgovanju. Pričakovana donosnost je v tem primeru pred stroški 0 %, saj je dobiček enega izguba drugega vlagatelja. Ko pa dodamo še stroške, in ti so v takšnih primerih, zlasti ob pogostem trgovanju, navadno visoki, je pričakovana donosnost valutnega trgovanja negativna.

Čevapčiči in Balkan ekspres – borzni baloni

Se še spomnite, kako so med letoma 2006 in 2007, ravno na vrhuncu, oglasi o balkanski in slovenski borzni pravljici polnili medije? Visoka rast na borzi sama po sebi sicer ne pomeni nujno balona, če se je denimo gospodarsko stanje ali poslovanje podjetij bistveno izboljšalo oziroma so bile delnice pred samo rastjo ugodno vrednotene. Za borzne balone - nič drugače ni bilo takrat niti v Sloveniji in preostalem Balkanu niti pred nekaj meseci na Kitajskem - pa je značilno, da vlagatelji visoke pretekle donosnosti kljub izjemno visokim vrednotenjem ekstrapolirajo v prihodnost. Poleg tega za prihodnjo rast vedno znova najdejo nove razloge, v Sloveniji in na preostalem Balkanu denimo s približevanjem EU in vstopom tujih družb na »perspektiven« balkanski trg prek prevzemov, in zanemarijo tradicionalne kazalnike vrednotenja.

Kaj lahko naredi vlagatelj?

Rešitev je, žal, suhoparna. Vsakdo raje sliši nasvet, ki mu bo v naslednjih treh letih podvojil premoženje in omogočil sanje o boljšem življenju. A kaj, ko **čudežnih naložb ni**. Namesto da vlagatelj razmišlja, katera naložba bo v prihodnje najbolj donosna, naj se raje vpraša, kakšen je njegov finančni profil in katere finančne cilje zasleduje. Skladno s tem naj **strateško razprši svoje premoženje** v bolj tvegane delniške naložbe z višjo pričakovano donosnostjo ter manj tvegane depozite in obveznice z nižjo pričakovano donosnostjo.

Poleg tega vlagateljem svetujemo, da se **izogibajo tempiranju trga in dnevnu spremljanju tečajev na borzi**, saj je tempiranje trga povezano z nadpovprečnimi stroški in vedenjskimi napakami, kar skupaj v povprečju vodi v nižjo donosnost. **Borza ni sprint na 100 metrov, je maraton. Daljša kot je doba varčevanja, večja je verjetnosti, da bo dosežena donosnost delniških naložb podobna pričakovani, ki znaša med 7 in 9 %.** V zadnjih 20 letih ste tako, kljub zadnji korekciji, evropski dolžniški krizi med letoma 2011 in 2012, globalni finančni krizi leta 2008, tehnološkemu balonu leta 2000 in rusko-azijski krizi leta 1998, z naložbo v ameriške delnice ustvarili zavidanja vredno **343 % donosnost oziroma 7,73 % letno (tabela 1)**! Vlagatelj, ki je v tem obdobju zaradi trgovanja zamudil samo 0,1 % dni z najvišjimi donosi, bi imel za približno 2 odstotni točki nižjo povprečno letno donosnost kot vlagatelj, ki je bil ves čas polno investiran. Tisti, ki zamudi 1 % najbolj donosnih dni, pa bi imel celo negativno letno nominalno donosnost.

Tabela 1: Donosnost ameriških delnic od leta 1994 do 2014

od decembra 1994 do decembra 2014	Letna donosnost	Končni znesek pri vložku 10.000 USD
Vlagatelj, ki je bil ves čas polno investiran	7,73 %	44.364 USD
Vlagatelj, ki zamudi 0,1 % najboljših dni	5,83 %	31.059 USD
Vlagatelj, ki zamudi 1,0 % najboljših dni	-4,08 %	4.349 USD

Vir: www.jeremysiegel.com, Bloomberg in lastni izračuni.

Za vlagatelja, ki nima kristalne kroglice za tempiranje trga, je lahko najbolj donosna borzna strategija, da je **zmeraj investiran, seveda skladno s finančnim profilom in finančnimi cilji**. Včasih se sicer kratkoročne borzne nihaje da izkoristiti, a se lahko posledice napak močno poznajo na doseženi donosnosti. Najbolj donosni dnevi se namreč navadno zgodijo ravno po korekcijah, ko je zaradi pesimizma med vlagatelji in posledično paničnih razprodaj premija za tveganje pri delnicah nadpovprečno visoka. **Kratkoročni nihaji na vlagatelja tako ne bi smeli vplivati**, saj varčuje za dolgoročne cilje in tega premoženja v kratkem ne bo potreboval, denimo za nakup novega avtomobila. **Splošno vodilo vlagateljem naj bo, da naj pri taktiziranju delnic ne prodajajo v času recesij in večjih korekcij, še posebej, če jim to dopušča finančne možnosti. Če že kaj, potem je z nižanjem delniških tečajev, v kolikor to dopušča finančni profil vlagatelja, takrat smiselno postopno povečevanje deleža bolj tveganih delniških naložb.**

Marko Bombač, CFA, FRM
vodja analiz

Opozorilo: Ta dokument je pripravila in izdala družba NLB Skladi, upravljanje premoženja, d.o.o., Trg republike 3, Ljubljana, ki je nadzorovana s strani Agencije za trg vrednostnih papirjev, Poljanski nasip 6, Ljubljana. Dokument je bil pripravljen izključno za boljše razumevanje finančnih instrumentov in delovanja trga kapitala in ne pomeni ponudbe oziroma povabila k ponudbi za nakup ali prodajo v dokumentu obravnavanih finančnih instrumentov oziroma kakršnihkoli drugih finančnih instrumentov, povezanih z obravnavanimi finančnimi instrumenti. Dokument prav tako ne predstavlja osebnega priporočila oziroma investicijskega svetovanja po 8. členu Zakona o trgu finančnih instrumentov (Ur.l. RS št. 108/10 s spremembami in dopolnitvami; v nadaljevanju: ZTFI), saj ne upošteva investicijskih ciljev, finančne situacije in specifičnih potreb osebe, ki se je na kakršenkoli način seznanila z delom ali celotno vsebino tega dokumenta. Dokument prav tako ne pomeni naložbenega priporočila iz 389. člena ZTFI. Informacije so bile pridobljene na podlagi javno dostopnih podatkov, za katere avtor meni, da so verodostojne, vendar pa za njihovo natančnost in celovitost ne jamčimo. Informacije ne predstavljajo notranjih informacij po 373. členu ZTFI. Družba NLB Skladi ne prevzema odgovornosti za posledice odločitev, sprejetih na podlagi mnenj in informacij, ki jih vsebuje ta dokument. Omenjeni podatki v tem dokumentu ne pomenijo priporočila za nakup ali prodajo katerikoli vrednostnih papirjev, finančnih naložb ali naložbenih skupin niti javne ponudbe vrednostnih papirjev, ampak le podatke in ocene, izdelane na podlagi javno dostopnih informacij, namenjene obveščanju zainteresiranih strank. Družba NLB Skladi je in bo sklepala posle z nekaterimi vrednostnimi papirji ali naložbenimi skupinami, ki so navedene v tem dokumentu, in z drugimi vrednostnimi papirji. V te vrednostne papirje in naložbene skupine nalagajo tudi investicijski skladi in portfelji strank gospodarjenja s finančnimi instrumenti, ki jih upravlja družba NLB Skladi, upravljanje premoženja, d.o.o. Oseba, ki v tem dokumentu podaja mnenja in komentarje glede dogodkov na kapitalskih trgih (in/ali z njo povezane osebe), del osebnega premoženja neposredno ali posredno (prek investicijskih skladov) investira tudi v vrednostne papirje izdajateljev iz geografskih območij in/ali gospodarskih panog, v zvezi s katerimi podaja mnenja. Razmnoževanje prispevka, delno ali v celoti, brez izrecnega dovoljenja avtorja ni dovoljeno.